

Afzender

Korpsstaf

Typ E-mailadres afzender

Typ Telefoonnr. afzender

Ontvanger(s)

dwjz.parlementair@minjenv.nl

Rubricering

Openbaar

Datum 26 mei 2025**Ons kenmerk** [REDACTED]**Uw kenmerk** [REDACTED]**Behandeld door** Korpsstaf**Kopie aan** -**Bijlage(n)** -**Onderwerp** Reactie van politie op adviesaanvraag Asiel- en migratiepact 2026

Geachte mevrouw [REDACTED],

Op 11 juni 2024 is het nieuwe Gemeenschappelijk Europees asielstelsel (hierna: GEAS), ook wel bekend als het Asiel- en migratiepact, in werking getreden. Het Asiel- en Migratiepact omvat met een richtlijn en negen verordeningen een omvangrijk pakket aan regels dat noopt tot een ingrijpende wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 en de onderliggende regelgeving, waaronder het Vreemdelingenbesluit 2000 alsook van de Wet arbeid vreemdelingen en de Uitvoeringswet EU-verordeningen grenzen en veiligheid. Het wetsvoorstel strekt tot implementatie van de herschikte Opvangrichtlijn en het treffen van uitvoeringsregels die noodzakelijk zijn voor een goede werking van de verordeningen in de Nederlandse rechtsorde. Het Asiel- en Migratiepact is per 12 juni 2026 van toepassing.

De politie is zeer erkentelijk voor de mogelijkheid die geboden is om na de sluitingsdatum van de adviesaanvraag nog een reactie te mogen sturen.

Inhoudelijke reactie implementatiewet Asiel- en Migratiepact**Samenloop met Asiel Noodmaatregelenwet**

Verscheidende consultatiereacties op de Asielnoodmaatregelenwet (ANMW) stippen aan dat er nog onvoldoende kan worden vastgesteld wat de effecten voor de uitvoering zijn (zowel in negatieve als positieve zin) en of het wetsvoorstel juridisch houdbaar is. Er kan niet worden beoordeeld of en wanneer het doel van dit wetsvoorstel zal worden bereikt en of eventuele voordelen opwegen tegen de inspanningen om voor korte tijd vooruit te lopen op de hervorming die gepaard gaat met het Asiel- en Migratiepact per 12 juni 2026. De kans op samenloop met het migratiepact is groot gezien de tijdlijn van beide trajecten.

Gezien het relatief korte tijdsverloop tussen nu (mei 2025) en juni 2026 is het voor de politie ongewenst om de gelijksoortige wijzigingen die eventueel geïmplementeerd moeten worden vanuit de ANMW en Wet tweestatusstelsel en die synchroon lopen met de implementatie van het Asiel- en Migratiepact voor juni 2026 door te voeren.

De politie is van mening dat voorkomen moet worden dat uitvoeringsorganisaties extra belast worden en pleit voor samenhang in beleid en duidelijke regie op de effecten van het totaalpakket van maatregelen die nu voorliggen.

Algemene reactie politie

De politie heeft een specifieke taak om het migratiebeleid uit te voeren, namelijk het toezicht houden op en handhaven van de vreemdelingenwet. De politie draagt bij aan het bestrijden van criminaliteit en overlast door vreemdelingen en uitbuiting van vreemdelingen. Dit doen we ongeacht of iemand legaal of onrechtmatig in ons land verblijft; van toerist tot arbeidsmigrant, van EU-burger tot derdelander, van kennismigrant tot asielzoeker.

Naast de voorliggende Uitvoerings- en implementatiewet Asiel- en migratiepact 2026 zijn er recent eveneens wetsvoorstellen ingediend als de ANMW, de wet invoering tweestatusstelsel en is er voorgenomen wetgeving op Europees niveau als de Terugkeerverordening (wijziging van de huidige Terugkeerrichtlijn) en op nationaal niveau de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring en de intrekking van de Spreidingswet.

De reeds gewijzigde en aangekondigde wet- en regelgeving (zowel Europees als nationaal) op het gebied van asiel en migratie heeft gevolgen voor de politie en haar taakuitvoering, en voor de veiligheid, leefbaarheid en polarisatie in de samenleving als geheel. De effecten van dit totaalpakket van maatregelen zijn nog onvoldoende inzichtelijk voor de politie, ketenpartners en samenleving.

De politie benadrukt het belang van het in samenhang bezien van de effecten van de verschillende aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving op de samenleving als geheel en het belang om bij nieuwe wet- en regelgeving aan de voorkant vroegtijdig geconsulteerd te worden in verband met het toetsen van de effecten en de uitvoerbaarheid van de maatregelen. De politie is daarom graag nauw betrokken bij wijzigingen omdat het enerzijds vraagt om extra of andere inzet van politie in de bestrijding van criminaliteit en openbare orde problematiek en anderzijds het vreemdelingendomein. Het effect van wijzigingen in wet- en regelgeving op de samenleving hangt samen met de taak van de politie in het kader van handhaving van de openbare orde taak en de politionele migratietaak. De impact hiervan op de samenleving, bijvoorbeeld als het gaat over polarisatie, brengt openbare orde problematiek met zich mee, waarbij de druk op de politie-inzet wordt vergroot.

Naast de reeds gegeven inhoudelijke reactie in de diverse werkgroepen, de projectgroep en de stuurgroep Implementatie Asiel- en Migratiepact heeft de politie nog de volgende aanvullende opmerkingen.

Ontbreken van maatregelen die het vertrek daadwerkelijk ondersteunen

De verordeningen zien toe op Europese harmonisatie van procedures. Het doel van de verordeningen is het in de eerste plaats versterken van de buitengrenzen voor invoering van een intensieve screening en een grensprocedure om aan de buitengrens snel te beoordelen of vreemdelingen in aanmerkingen komen voor internationale bescherming. In de tweede plaats geharmoniseerde en effectievere asielprocedures met kortere behandeltermijnen en strengere regels voor volgende verzoeken en in de derde plaats een solidariteitsmechanisme wat moet leiden tot een gebalanceerde verdeling van de verantwoordelijkheid van de lidstaten van de EU voor de opname van asielzoekers.

Op 11 maart 2025 publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een verordening tot vaststelling van een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal in de Unie verblijven. Deze Terugkeerverordening moet de huidige Terugkeerrichtlijn en gerelateerde wetgeving vervangen, maar is nog onvoldoende uitgewerkt. In het totaalpakket aan Europese verordeningen en nationale wetgeving zoals nu voorligt, ontbreekt het vooral nog aan maatregelen die vertrek van een vreemdeling daadwerkelijk bevorderen en maatregelen die als terugkeer om diverse redenen niet mogelijk is (zoals redenen van mentale of fysieke gezondheid) erop toezien dat er beleid is om deze mensen verder te begeleiden, hetzij richting vertrek, hetzij richting bestendig verblijf. Het is op dit moment nog niet duidelijk welke (effectieve) maatregelen de voorgenomen Terugkeerverordening bevat die het vertrek bevorderen.

Impact op de (politionele) migratietaak, leefbaarheid en veiligheid

Het is onze ervaring dat het werken aan een bestendige oplossing voor de vertrekplichtige

vreemdelingen vaak complex is. Zo wil het herkomstland niet altijd meewerken aan terugkeer of maakt dat de mentale of fysieke gezondheid van de vreemdeling terugkeer niet mogelijk. Als een vreemdeling vertrekplichtig is maar om allerlei redenen niet kan vertrekken, vervalt het recht op (opvang)voorzieningen. Onze ervaring leert dat mensen die geen hulpstructuren meer hebben om op terug te vallen, kwetsbaar worden. Ze verdwijnen uit beeld en er is een reëel risico dat zij op straat komen en daar in de criminaliteit of in (seksuele, criminele en arbeids-) uitbuitingssituaties terecht komen. Dit kan gevolgen hebben voor de leefbaarheid en veiligheid van de vreemdelingen (toename uitbuiting en mensenhandel) en voor de samenleving (toename criminaliteit en overlast) en daarmee voor de inzet van de politie. Dit kan de roep om meer repressief (politie) optreden vergroten, terwijl er geen handvatten zijn om de situatie te stoppen. Als er door strengere regelgeving meer vreemdelingen vertrekplichtig worden zal de politie meer tijd kwijt zijn aan signalering en advisering om tot een integrale (en specialistische) aanpak van de ervaren overlast en onveiligheid te komen.

Daarnaast voorziet de politie dat personen die vanwege de AMMR-verordening uit het Asiel- en Migratiepact gaan verblijven in basale opvang en waarvoor uitzetting dreigt, vertrekken met onbekende bestemming. In de implementatiewet staat de mogelijkheid opgenomen om deze vreemdelingen te beperken in hun vrijheid. Dit kan het (onbedoelde) effect hebben dat mensen uit het zicht van de autoriteiten verdwijnen en dat heeft vervolgens weer gevolgen voor de openbare orde en veiligheid. Dit brengt asielzoekers in een kwetsbare positie waardoor zij vatbaar zijn voor onderdrukking en uitbuiting. De uitsluiting van deze personen voor opvang zoals genoemd in de Opvangrichtlijn kan leiden tot negatieve consequenties op leefbaarheid en veiligheid vanwege het gebrek aan toekomstperspectief en dagbesteding.

Uit diverse onderzoeken -waaronder Pharos uit april 2018: Welzijn en gezondheid gezinsherenigers, een verkenning - blijkt dat gezinshereniging een essentiële factor is voor succesvolle vestiging in het nieuwe land en voor de gezondheid en het welzijn van vluchtelingen. Door de maatregelen om de nareis van familieleden te beperken tot het kerngezin, de wachttijd en de strengere voorwaarden voor gezinshereniging bij subsidiaire vluchtelingen en de afschaffing van de asielvergunning voor onbepaalde tijd wordt dit negatief beïnvloed en zou tot meer inzet van politie kunnen leiden.

Conclusie

Het voorliggende wetsvoorstel implementatie Asiel- en Migratiepact in combinatie met de nog onduidelijke gevolgen van de reeds gewijzigde en aangekondigde Europese en nationale wet- en regelgeving bieden onvoldoende kaders en inzichten om de gevolgen voor de politie en haar taakuitvoering goed in kaart te brengen.

De politie is van mening dat voorkomen moet worden dat uitvoeringsorganisaties hierdoor extra belast worden en pleit voor samenhang in beleid en duidelijke regie op de effecten van het totaalpakket van maatregelen die nu voorliggen.

Daarbij is het aannemelijk dat de strengere regels voor verblijf en het beperken van de opvangmogelijkheden voor vertrekplichtige vreemdelingen zullen leiden tot een toename van kwetsbare vreemdelingen 'op straat'. Temeer nu gelijktijdig de opvangmogelijkheden worden beperkt. Dat zal gevolgen voor de veiligheid van de betreffende vreemdelingen en de veiligheid en leefbaarheid in de samenleving hebben en daarmee meer vragen van de politiecapaciteit en door onvoldoende kaders en inzichten onzekerheid geven over de uitvoering van de politietaak.

